

S tem se ujema Berthelotovo merjenje, samo namesto $\text{N}_2\text{O} + 4 \text{N}$ je leta našel $6 \text{N} + \text{O}$. Dasi torej ta števila niso vseskozi zanesljiva, vendar je gotovo, da so vse zgoreline plinaste, da se tedaj tudi tukaj vrši gorenje brez dima.

Po toplotni energiji prekosuje nitroglicerín blizu dvakrat, po največji napetosti plinov v zaprtem prostoru pa do dvanajstkrat energijo črnega smodnika, in v istem razmerju je večja tudi njega raznesilna moč, kadar deluje ob trda telesa. 1 *kg* nitroglicerina da 710 *l* plina in 1,282.000 kalorij toplote, 1 *l* istega olja pa 1135 *l* plina in 2051.000 kalorij (Berthelot). Ker dosega zapaljen nitroglicerín že v silno kratkem času svojo največjo napetost, je dosti bolj brizanten, nego črni smodnik. In tako je njega raznesilna moč celo pri razstreljevanju s prosto na površju teles ležečimi patronami več ko 12krat silnejša od raznesilnosti črnega smodnika. Pri razstreljevanju mehkih teles pa, n. pr. mehke zemlje, je učinek počasi delujočega smodnika večji od nitroglicerina.

(Dalje prihodnjic.)

Pred zrcalom.

Pred zrcalom je hodila,
 Dolgo gledalo v srebro
 Čisto lice si motrila
 In smehljala se sladko . . .

Danes komaj se pogleda,
 Hitro, hitro že zbeži —
 Zdaj je rdeča, zdaj je bleda . . .
 Kaj le danes jo teži?

J. N. Resmann.

Korotan.

I.

V meglenu daljo moj hiti pogled
 Raz teme tvoje starodavno
 Gorenjski mi na jugu gleda svet,
 Na severu zre Dravsko polje ravno.

Vrhove že objel je zore svit,
 Razjasnil mračne vse doline;
 Le Korotan, v temne megle zavil,
 Doli pred mano skriva in planine.

V temne zastrt megle spi Korotan,
 Stoletu vedno sen še sanja. —
 Kedaj mu vendar vzide svetli dan,
 Kdaj narod že mu vzdrami se iz spanja?

Sladke sanje dolzih dnij nesrečnih
V hipu niso več le bežne sanje.

»Knez ponosen nisi ti, o Henrik!
Kaj o smrti govoriš brezupen,
Ko življenje čaka te najlepše!«

Knezu dušo nova moč prešine
Ko odgrne svoj obraz kraljica.
»Ti si moja, danes in na večno!
Nova sreča vzide nama v srcih,
Ko prisije v jutru zlato solnce!« . . .

In prisije v jutro zlato solnce.
Hrup in šum po gradu se razlega:
Kralj pripravlja viteško gostijo.
Po vseh potih na konjičih iskrih
Proti gradu vitezi hitijo,
Po dvoranah šetajo se lahno
Deve krasne s krasnimi junaki;
A najlepša je kraljica mlada,
In junak je Henrik najkrasnejši.
Kruko sede na visoki prestol —
V hipu vtihne govorjenje sladko.
Svetle čaše nosijo strežaji,
Z rujnim vinom polnijo jih gostom.
In s prestola vstane temni Kruko,
Mirno stopi Henrik pred lice

In visoko dvigne čašo zlato:
»Henrik, srcu mojemu najdražji,
V trdno zvezo pij iz čaše moje!«

»Kaj z levico mi napijaš, Kruko,
A desnico pa za pasom skrivaš?
Glej, prečrne, kralj, so misli tvoje,
Da ostale bi ti v podli duši,
In morilec iz očij ti gleda! . . .
Ti si hotel, da se kri prelije,
Naj zgori se, Kruko, volja tvoja!«

Kralju vroča kri privrè iz prsij,
Obledi mu lice v bolečini,
In k nogám se knezu mrtev zgrudi.
Miren stopi Henrik tjà k prestolu,
Meč krvavi mu drži desnica,
Po dvorani zrè okó ponosno:
»Kaj molčite, ko na zlati prestol
Kralj vam novi seda z žezlom v roki?«
V začudenju, strahu družba kliče:
»Bog te živi, novi kralj naš Henrik!«
In Slavina sede poleg njega.
»Kaj na mizah vino vam počiva,
Ko poreča se vladar vaš, Henrik?«
Po dvorani čaše zazvenijo.
»Bog te živi, novi kralj naš, Henrik,
Bog te živi, o kraljica krasna!«

Trošan.

Korotan.

II.

Vrata.

Da mizi v kozarcu blestečem
Smehlja se mi vince zlato,
A kaj, da od njega k točajki
Uhaja mi včasih oko?

Postavi naj njeni bolj divim,
Krasoti naj polnih se lic?
A kaj li pomenja na prsih
Cvetočja ji kita plavic? —

Germanije hčer se nazivlješ
In zreš me ponosnih očij;
Da, nemščina tvoja — dovoli —
Trdo se nekako glasí.

Čemu li tajila bi smelo?
Brez truda te vsakdo spozna:
Saj prva Slovenka ti nisi,
Ki tujcem prodala duha . . .

* * *

Tu se je zlasti ogibati tistih umetnih perijod, ki so kje drugje prav na svojem mestu in vse hvale vredne. Tu pa tam kak »anakolut« razveseli bralca, kakor 'popotnika jelševa senca na polju v vročini. Ogibati se je onih puhlih abstraktov, onih zvenečih fraz, ki so samo za uho. Posebno previden pa mora biti pri nas poljudni pisatelj z novimi besedami in izrazi, ki morejo le počasi prodreti v ljudstvo. Tu se stežka zdržujem, da ne navedem nekoliko vzgledov; posebno pa v pesmih, pesmih! Nekateri pisatelji delajo prav, kakor bi hoteli svojemu bralcu kazati svojo učenost in »imponovati« mu z njo. Tu velja: »vsaki dve uri žličico«, ne pa iz keblà! In pa tisto nesrečno »moralizovanje«! Kdor ima nekoliko razuma in izkušnje na to stran, ve, da se s tem nič ne doseže, ali pa nasprotno temu, kar se name-rava. Povest, pesem bodi v jedru svojem moralna, to je dovolj; nič ni treba tistega: Haec fabula docet. O tem sem že pisal o svojem času, ne da bi bil mislil, da bo kaj pomagalo, saj menda tudi ni; vendar sem že zopet začel; storimo siloma konec!

Torej pisatelji slovenski, če ste še tako imenitni ter vajeni hvale in slave, med ljudstvo, med ljudstvo! Kdor more in zna, čast in dolžnost mu je pisati za družbo sv. Mohorja!

Jos. Stritar.

Korotan.

III.

V Celovcu.

Ne vpiraj tožnih v me pogledov,
Nikar se me ne boj!
Čeprav gosposko nosim suktnjo,
Po rodu brat sem tvoj.

Užalil te uradnik morda
Rohneč je nad tebo,
Ko predenj davek štel na mizo
S tresočo si rokó?

Gospóde ti ukor v ušesih
Nemara še zveni?
Ker jezik tuj v slovenskih ustih
Gladko ti tekel ní!

Od nekaj že takó ravnaajo
Nekažnjeni s tebo:
Zameril se, prijatelj, tujcem,
Zameril si hudó,

Da ljubiš domovino našo,
Ki onim je v zasmeh,
Da jezik v čišli tebi rodni,
Pri njih je — velik greh.

* * *

ki nekoliko časa »unisono« spremlja solista, a kmalu pride v »omnisono« in se dere še hujše kakor poprej. In tako se večkrat vrstita solo in zbor in zbor in' solo do ranega jutra, in konec tega monstre-koncerta je navadno ta, da pride ta in oni maček s pobito butico zjutraj domov. Človek bi mislil, da ima dovolj, da ga bode spametoval ta »maček«, katerega ima drugi dan. Res mu je morebiti nekoliko žal; ali brž ko izginejo zadnji solnčni žarki za gorami, so pozabljene vse rane, pozabljeni vsi dobri sklepi, in zopet je tak, kakor prejšnji dan osorej, zopet vesel in željan, to noč prebiti kakor prejšnjo.

»Blagor vam mačkom, ki se tako hitro iznebite svojega ‚mačka‘,« sem čul vzdihovati često starejšega prijatelja, in jaz mu pritrdim, in, mislim, marsikdo drug tudi. Včerajšnjo noč si bil nekoliko bolj vesel, kakor po navadi, in malo globlje si pogledal v kupico, in danes? Četudi si spal toliko, kolikor drugokrat, ali danes si vender tako zaspan, da komaj glavo pokonci držiš; nekako čudno truden si, in glava te boli. Pa kaj boli, boli! To neznosno šumenje in bobnenje, kakor v žrelu kakega vulkana, ki se pripravlja, da začne bruhati; vedno misliš, da se ti zdajci razleti na tisoč in tisoč kosov. Začneš pisati pismo — roka se ti trese, nič ti ne pride na misel, in ne zvršiš niti začetka. Vzameš v roko knjigo, da bi čital, a le stekleno gledaš vanjo, ne moreš dalje, vse črke ti plešejo in skačejo pred očmi ter te spominjajo pretekle noči, ko si se tudi ti veselo vrtel. Sedaj pa še vest, ta grozna vest, ki ti vedno očita: »Vsaj bi bil lahko včeraj malo bolj zmeren, in prihranil bi si bil lahko vse to trpljenje.« In da bi zadušil nekoliko glas svoje vesti, greš in potožiš prijatelju, pa še celo ta se ti danes smeje in pravi: »Prav ti je!«

Korotan.

IV.

Pred deželno hišo.

Povzdignil nad sovragi
Svoj glas je mož srčan,
Da branil bi naš narod,
Zatiran in teptan.

Hej, to v dvorani širni
Besnel tačas je krik,
Dokler se presenečen
Usedel ni tožnik!

Od nekdam jim, to vemo,
Uzor je kruta pest,
A bodi nam v tolažbo,
Da čutijo vsaj — vest!

* * *

In z rok in nog na okomig
Vsa teža pade spón, verig!

In čudna slast srcé mu vuema,
Ko žena krepko ga objema.

In tam na vratih, glej, na mah
Brez ključev jenjal je zapah.

Odperta na stežaj so vrata . . .
»Z menójl! Svoboda vabi zlata!

Za nama svet verig, okóv,
Pred nama boljši svet, ves nov . . .*

Za roko rahlo ven k svobodi
In luči ona sužnja vodi.

Spet diha božji sveži zrak,
Kakó legák mu je korák!

Že zarja rdi tam za gorámi . . .
Ou v ječi mrtev spi na slami.

A. Aškerc.

Korotan.

V.

Pri Zili.

Zila, reka srebropena!
V novo deli so te strugo;
Da jim v smer ne kreneš drugo,
Zagradili ti bregove,
A po volji ni ti ječa,
Spone niso kamenite:
V kraj srdita se zaganjaš,
Po svobodi hrepeneča.

In povspenja vedno više
Zmagonosno se valovje,
In drobi se v prah zidovje
Pred mogočno silo tvojo . . .
Tožen reki zrem v globine,
A srcé mi polni misel:
Da posnema njo moj narod,
Spas kedaj i njemu sine.

VI.

Podklošter.

Dóni, spev slovenski, dóni
Čez hribe mi in čez ravan!
Z rádotjjo srce mi polniš,
Vesel naj si, naj si tožan.

Pravijo, da v Korotani
Naš davno pokopan je rod,
Da od nekđaj tujčev jezik,
Z njim spev se tuj glasil je tod.

A ko ti se mi razlegaš,
Čez plan cvetno, čez hrib zelen,
Glasna zdiš se meni priča,
Da še prebiva tu Sloven.

* * *

